

14

Angststoornis Na MDMA-trip bleef Hanneke bang

Twintigduizend Malievelders Met zijn Whatsappgroep "De Groeten met je Boete" wist psychologiestudent Wiebe 380 mensen op te trommelen voor het protest

2

Hoe snuiven normaal werd

Na de pandemie is cocaïne aan een opmars begonnen onder studenten, zien agenten, kroegbazen en verenigingen. 'We moesten bijna dagelijks mensen buiten zetten'

8

Kapen activistische historici het verleden? Zowel radicaal rechts als activistisch links gaan aan de haal met de koloniale geschiedenis, vindt historicus Martin Bossenbroek, en dat schaadt de democratie. Ook zouden collega-historici 'morele criteria' belangrijker vinden dan 'professionele analytische waarneming'. Is dat zo? Hoog tijd voor een (soms grimmig) debat met slavernij-expert Karwan Fatah-Black. 'Ho, pas op hè!'

11

LITERAIR
TALENT
OPGELET

Wedstrijd Schrijf een kerstverhaal en win €250 aan boekenbonnen!

Meedoen? Kijk op
www.mareonline.nl

Twintigduizend kelen schreeuwen: 'Weg ermee!'

Studenten, docenten en universiteitsbestuurders demonstreerden maandag op het Haagse Malieveld tegen de onderwijsbezuinigingen van een miljard euro. 'Soms moet je het kort houden: fuck het kabinet en de minister!'

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN
FOTO ANP

Jullie moeten naar het Malieveld', roept het NS-personeel naar de demonstranten op Den Haag Centraal. Maandagmiddag vult het station zich met massa's mensen die vanuit het hele land zijn gekomen om te protesteren tegen de bezuinigingen op het hoger onderwijs en de langstudeerboete. 'Onze docenten hebben alle lessen afgelast en drukten ons op het hart dat het echt belangrijk is dat we hier vandaag staan', vertelt geschiedenisstudent Roos (21), die een tas van de Universiteit Leiden over haar schouder draagt. 'Docenten mochten zelf kiezen of ze hun lessen wilden laten doorgaan of niet. Ik verwacht dat ze hier vandaag ook allemaal staan.' 'Mijn docent zei tijdens college dat we allemaal moesten komen', voegt medestudent Julian (22) toe. 'We zijn met de hele studievereniging. Ik hoop dat het wat teweeg gaat brengen, maar acht de kans klein. Dit lijkt me niet het kabinet dat zich hier echt voor interesseert.' Roos is optimistisch: 'Ik denk dat we vandaag wat kunnen bereiken met z'n allen.' Een stroom van gekleurde paraplu's en regenschermen beweegt zich onder toezicht van politieagenten in busjes richting het drassige Malieveld. Ze houden protestborden omhoog met

slogans als: 'Hoe dom kun je zijn, kabinet?', 'If you can read this, thank your teacher', 'Kutidee' en 'Schoofit up your ass!' 'We zijn hier niet met tweeduizend', roept Jens Bosman van de Landelijke Studentenvakbond (LSVB), vanaf het podium. 'We zijn hier niet met tienduizend, niet met vijftienduizend, maar met twintigduizend man!' 'Dat is twee keer zoveel als verwacht, zegt hij: 'En het worden er alleen maar meer!' Het publiek begint enthousiast te joelen. 'Het demonstratierecht, minimumloon of stemrecht hebben we echt niet gekregen omdat we daar lief om vroegen', stelt LSBV-voorzitter Abdelkader Karbache. 'Nee, daarvoor hebben onze voorouders gestreden, gedemonstreerd, actie gevoerd. En vandaag is het jullie beurt. We hebben eerder de langstudeerboete en het leenstelsel van tafel geveegd, en vandaag doen we het weer met die langstudeerboete. We staan hier voor onze toekomst, maar die is echt niet gewonnen met één protest.' Dit kabinet ramt de sloopkogel door het onderwijs, vindt Bas van Weegberg van de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV). 'Ze doen alsof ze geen keus hebben. Het moet nu eenmaal, want het geld is op. *1 call: bullshit*. Zolang er miljarden zijn voor cadeaus aan aandeelhouders,

fossiele subsidies, bommen en wapens, is er ook geld voor de toekomst van ons land.' 'Fuck het kabinet', zegt Bosman, waarna hij in de lach schiet. 'En de minister. Soms kun je het maar beter kort houden.' 'Ik geef les aan aankomende leerkrachten', vervolgt Cobra van der Veer van de Algemene Onderwijsbond (AOB). 'Daar zitten langstudeerders bij, omdat ze al voor de klas staan om het lerarentekort op te vangen. Zij krijgen de rekening.' Ze heeft een oproep voor minister Eppe Bruins: 'Haal alle bezuinigingen van tafel of neem een voorbeeld aan uw NSC-collega's en treed af!' 'Het minste wat minister Bruins zou kunnen doen, is duidelijkheid geven over wat er gaat gebeuren met die langstudeerboete', voegt LSBV-voorzitter Abdelkader Karbache daaraan toe. Bruins overweegt een verhoging van het collegegeld voor alle studenten maar beslist dat naar eigen zeggen pas in het voorjaar. Op de ochtend van het protest tweette Bruins dat er ondanks de bezuinigingen 'gelukkig nog wel heel veel kan'. Zo kondigde hij investeringen aan in Nederlandse uitvindingen op het gebied van biotechnologie.

'Onze docenten hebben alle lessen afgelast en gezegd dat we hierheen moesten'

'Daar trappen wij toch niet in?', reageert Willemien Sanders, namens WO in Actie. 'Denkt u met een douceurtje van 17,6 miljoen uit het Nationaal Groeifonds nou mooie sier te maken? Van de kiezers van de regeringspartijen vindt 62 procent de bezuinigingen een slecht idee. Zij zeggen dus allemaal: weg ermee!' Het publiek blijft die laatste woorden scanderen: 'Weg ermee!' 'Laatst vroeg een politicus mij wanneer wij eens zouden stoppen met die campagnes', begint Maurice Limmen, voorzitter Vereniging Hogescholen. 'Kansloos', roept iemand vanuit het publiek. Limmen: 'Misschien moet je dat vragen aan die student vanuit een kwetsbare sociaal-economische achtergrond die nu aan die keukentafel zit met zijn ouders en zich afvraagt of hij nog wel kan studeren door die langstudeerboete.' Rob Jetten (D66), Frans Timmermans (Groenlinks/PvdA) en Sandra Beckerman (SP) lopen het podium op om hun steun voor het protest uit te

spreken. 'Als je denkt dat onderwijs duur is, weet je niet wat domheid kost', roept Jetten die daarmee veel gejuich scoort. Ook JA21 en het CDA scharen zich achter dit protest, aldus de D66'er. 'Wij hebben een voorstel ingediend om twee miljard meer te investeren in het hoger onderwijs. We hebben daarvoor inspiratie gehaald uit de verkiezingsprogramma's van de vier coalitiepartijen. Durf daar maar eens tegen te stemmen.' Ook Groenlinks/PvdA heeft samen met de SP, Partij voor de Dieren, DENK en Volt een voorstel ingediend om de bezuinigingen van tafel te krijgen, zegt Timmermans: minder geld naar fossiele brandstoffen en de rijken meer belasten. 'En anders stemmen we tegen.' 'Alleen NSC hoeft om te gaan', meent Beckerman. 'Laat je niet wijsmaken dat deze bezuinigingen nodig zijn. We zien dat het kabinet de rijken rijker maakt en wel geld heeft voor bommen, maar niet voor boeken. Deze plannen moeten van tafel.' 'Oké Den Haag, we gaan marcheren', zegt Bosman als de politici van het podium zijn verdwenen. 'Langs het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) zodat onze stem niet langer genegeerd kan worden. We zijn niet meer dan we hadden verwacht en zeker meer dan de politiek had verwacht, dus ik vraag jullie om een klein beetje geduld. We moeten laten zien dat rustig en vreedzaam protesteren in deze tijd nog steeds vanzelfsprekend is.' De stoet schuift achter een bus aan waarop Bosman met een groepje LSBV'ers het strijdlied zingt. Leuzen als 'studeren is een recht, geen privilege' en '3000 euro? Op je muil!' worden herhaaldelijk gescandeerd. Tussen de twintigduizend demonstranten die zich richting het ministerie begeven, loopt een groepje met een grote vlag van de Universiteit Leiden. Voorop marcheert Wiebe (23), student psychologie, die met zijn Whatsappgroep 'De Groeten met je Boete' 380 mensen van zijn universiteit wist op te trommelen om naar de demonstratie te komen. 'Ik kan me voorstellen dat het best spannend is om naar een protest te gaan en door zo'n groep te creëren heb je toch het gevoel dat je er niet alleen voor staat.' Hij heeft een tas met een stapel protestborden in zijn hand. 'Het zijn wat grovere teksten, zoals "Dick is een lul". Wiebe heeft er vertrouwen in dat dit protest verschil zal maken. 'Meerdere partijen hebben al gezegd dat ze dit een kut-idee vinden en ook in de Eerste Kamer zullen ze niet zomaar instemmen.' Voor de ingang van het ministerie vormen veertien politieagenten een halve cirkel. Andere agenten houden de demonstranten vanaf een afstandje in de gaten. Een ordecommissie in groene en blauwe hesjes leidt de groep in goede banen, langs mensen die de juichende menigte filmen. Nieuwsgierige medewerkers van het ministerie verschijnen voor hun raam. Sommigen maken foto's of zwaaien naar de demonstranten, anderen trekken snel de vitrage naar beneden.

Na een starre houding in het debat lijken regeringspartijen nu toch te bewegen

De regeringspartijen PVV, VVD, NSC en BBB gaan toch op zoek naar een compromis in de discussie over de onderwijsbegroting. Daartoe worden ze min of meer gedwongen door de oppositie, die wil dat het grootste deel van de aangekondigde bezuinigingen van in totaal 2 miljard euro op het gehele onderwijs van tafel gaat. Omdat het kabinet geen meerderheid heeft in de Eerste Kamer is de kans groot dat de hele onderwijsbegroting wordt tegengehouden. Bronnen melden woensdag aan de NOS dat bewindslieden op zoek gaan naar alternatieve manieren om te bezuinigen. 'We gaan er wel uitkomen', zei NSC-fractievoorzitter Nicollien van Vroonhoven. 'Als je kijkt naar de zetelverdeling tussen de Eerste en Tweede Kamer moeten we samenwerken met het parlement.' Volgens de NOS is er bij de coalitie 'veel onderlinge irritatie'. Sommigen vinden dat onderwijsminister Eppe Bruins (NSC) te weinig heeft gedaan om een oplossing te vinden. Bruins vindt dat hij te weinig speelruimte heeft. Bij het Kamerdebat van dins-

dagavond leek de coalitie geen millimeter te willen toegeven. De regeringspartijen bleven erbij dat het geld nodig is voor extra uitgaven aan defensie en verbetering van de koopkracht, ondanks tegenstellingen van allerlei oppositiepartijen. Zo wil Groenlinks-PvdA samen met SP, Volt, Denk en Partij voor de Dieren de twee miljard opbrengen door te bezuinigen op fossiele subsidies, inkomens van nieuwe artsen in loondienst te 'maximeren' en bestaande constructies om winstbelasting te ontlopen te bestrijden. Ook D66, CDA, CU en JA21 dienden tegenoverstellen in. Ze hopen geld te besparen door de AOW-leeftijd te flexibiliseren (voor wie dat wil tot 70 in plaats van 67 jaar), het eigen risico niet te verlagen naar 165 maar naar 185 euro en de VWS-subsidie voor medisch specialisten in opleiding' te verlagen. Deze plannen leiden tot een besparing van 1,3 miljard euro. De behandeling van de onderwijsbegroting in de Tweede Kamer gaat donderdag verder. Dan komt ook minister Bruins aan het woord. SvL

In de grote academische afvalrace ben ik not a girl, not yet a woman

Een wezenlijk kenmerk van het dierlijk organisme is dat het zich ontwikkelt door de tijd heen. Van kikkerdril tot kikkervisje, van kikkervisje tot kikker. Van eitje tot rups, van rups tot pop, van pop tot vlinder. Van baby tot peuter, van peuter tot kleuter, van kleuter tot kind, van kind tot puber, van puber tot adolescent, van adolescent tot volwassene. Ook het leven van de academici wordt gekenmerkt door verschillende ontwikkelingsstadia. Ideaaliter gaat het als volgt: van student word je promovendus, van promovendus schop je het tot universitair docent, van universitair docent word je bevorderd tot universitair hoofddocent, van universitair hoofddocent transformeer je tot hoogleraar en tot slot verdwijnen ook je kieuwen. (Of was dat nou bij het kikkervisje? Verwarrend allemaal.)

Niet iedereen weet dat er tussen 'promovendus' en 'universitair docent' ook nog een extra fase mogelijk is, een soort intermezzo voor academici die de metamorfose tot doctor reeds hebben doorgevoerd maar voor wie een permanente aanstelling bij de uni er nog niet in zit. Ik heb het over de positie van de 'postdoctoraal onderzoeker', kortweg 'postdoc'. Zelf ben ik nu al een tijdje postdoc en het bevalt me aardig. Met die doctorstitel op zak heb ik toch een stuk meer zelfvertrouwen dan tijdens mijn PhD, en ik heb meer tijd voor onderzoek dan collega's die boven mij staan in de academische rangorde. Tegelijkertijd heb je als postdoc binnen de universitaire gemeenschap ook een wat vage status. Je bent toch een beetje *not a girl, not yet a woman*, om met Britney Spears

Het is triest maar ook troostend: bij de stoelendans hangt je succes grotendeels af van het toeval

te spreken. Wel dr., geen prof. Wel een baan, geen vast contract. Eerder een kikker dan een kikkervisje, maar wel een waaraan nog zo'n gênant stukje staart vastzit. Overigens, nu we het toch weer over die kikkers hebben: vergelijkken we de kikkervis met de academici jungle, dan kunnen we tussen beide biotopen ook nog een wat grimmiger parallel ontwaren. Net zoals er van de duizenden eitjes in een klomp kikkerdril maar een deel het schopt tot kikkervisje, er van die kikkervisjes maar een fractie uitgroeit tot een klein kikkertje, en daarvan ook weer de meerderheid wordt opgevreten door snoeken en reigers en egels voordat die kleine kikkertjes ook maar goed en wel hun laatste stukje staart hebben afgeworpen – zo vinden lang niet alle PhD's een postdoc, krijgt niet elke postdoc een baan als universitair docent, wordt niet iedere UD ook universitair hoofddocent, en is lukt het slechts een deel van de UHO's om zo'n felbegeerd hooglerarschap te bemachtigen voordat een egel ze te grazen neemt of het noodlot anderszins toeslaat. Als (would-be) wetenschapper kun je daar best misoedigd van worden, en soms ben ik dat ook. Tegelijkertijd denk ik dat je het allemaal al een stuk draaglijker kunt maken voor jezelf door je te verlossen van de illusie dat die grote academische afvalrace een perfect meritocratisch proces zou betreffen. Natuurlijk: hard werken, gedegen onderzoek doen, goed onderwijs geven – het zijn noodzakelijke voorwaarden voor wie het wil maken binnen de wetenschap. De ellendige waarheid is echter dat hard werken, gedegen onderzoek doen, en goed onderwijs geven nog steeds geen carrière aan de universiteit *garanderen*. Daarvoor zijn er simpelweg te weinig van die banen. Of jij in die hele academische stoelendans steeds een zetel weet te versieren of niet, hangt dus grotendeels ook gewoon af van het toeval. Behalve triest is die conclusie ook bevrijdend. Want mocht het straks onverhoopt niet lukken om een volgende stap te zetten op de universitaire carrière ladder, dan is dat in ieder geval niet per se te wijten aan je eigen falen. Zuur zal het blijven, maar een mislukking hoeft je je niet te voelen. In de tussentijd geldt voor postdocs en iedereen op andere treden van de academische ladder hetzelfde devies als voor rupsen, kikkervisjes, en kleuters die de stoelendans spelen: probeer er maar gewoon van te genieten zolang het duurt.

Josette Daemen is postdoctoraal onderzoeker aan het Instituut Bestuurskunde van Universiteit Leiden

Rapport Wijnhavenprotest gaat niet over achtervolgende beveiligers

Ruim een jaar na dato is het rapport verschenen over het omstreten beveiligingsoptreden bij een pro-Palestina demonstratie in het Haagse Wijnhavengebouw, waarbij demonstranten op straat werden achtervolgd. Alleen heeft onderzoeksbureau Berenschot daar geen oordeel over.

DOOR MARK REID

Het optreden van de universitaire beveiligers veroorzaakte ophef toen ze (al dan niet in beveiligersuniform) hardhandig probeerden om een megafoon af te pakken van demonstranten, en na afloop van het protest drie docenten en een student op straat achtervolgden tot in een kledingwinkel. De centrale vraag die het veertien pagina's tellende rapport stelt is: 'Wat kunnen we leren van de aanpak rondom de gebeurtenissen bij de Campus Den Haag op 9 november 2023'. Opvallend genoeg komt het rapport daarbij niet tot een oordeel over of het beveiligingsoptreden geoorloofd of proportioneel was. Berenschot noemt het voorval alleen in een feitelijke opsomming van de gebeurtenissen.

Verder doet het rapport vooral aanbevelingen over de communicatie tussen de aanwezige leidinggevenden, te weten de decaan en het hoofd veiligheidszaken van de universiteit (die 'toevallig aanwezig' was), en het college van bestuur dat vanuit Leiden de ontwikkelingen volgde. Een geïmproviseerd crisisteam van toevallig aanwezigen was volgens Berenschot niet geschikt om met de situatie om te gaan. 'Doordat er geen gebruik is gemaakt van de bestaande crisisstructuur, waren er geen duidelijke informatielijnen, en was besluitvorming minder duidelijk en miste structuur. Er is geen verslaglegging van de overleggen of besluitvorming.' De formele aanbevelingen die Berenschot doet beperken zich grotendeels tot hoe dit soort crisiscommunicatie voortaan moet worden aangepakt. Daarnaast is het rapport kritisch over het bericht dat het college van bestuur de avond na het protest naar buiten bracht, waarin alleen het gedrag van de demonstranten werden veroordeeld en niet de beveiliging. Alle betrokkenen die de onderzoekers van Berenschot hebben gesproken vond dat statement 'erg rechtlijnig en hard geformuleerd'. Het college zou 'onvoldoende oog hebben voor de verschillende perspectieven en de sentimenten die bij studenten en medewerkers van de universiteit heersen'. Dat geven leden van het college van bestuur zelf ook aan tegen de onderzoekers.

De aanleiding voor de onaangekondigde demonstratie moet volgens Berenschot worden gezocht in de onvrede over het gebrek aan manieren om de oorlog in Gaza te bespreken. 'Studenten en docenten hebben het idee dat bepaalde onderwerpen, zoals het Israël-Palestina conflict, te politiek gevoelig zijn voor de universiteit en de universiteit daarom geen ruimte biedt om dergelijke bijeenkomsten te organiseren, zo schrijft het onderzoeksbureau. Dat gebrek aan ruimte zou hebben geleid tot onvrede, wat vervolgens weer tot de demonstratie leidde.

De gevoeligheid van de universiteit voor dit onderwerp gaat al verder terug. 'In de media zien we in 2022 al dat dit onderwerp beladen is voor de universiteit', schrijft Berenschot, daarbij doelend op een paneldiscussie, georganiseerd door Students for Palestine, die door de universiteit werd verboden. Berenschot kreeg in maart van dit jaar de opdracht de gebeurtenissen op 9 november 2023 te onderzoeken nadat de universiteit aanvankelijk cot Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement had ingehuurd. Die gaven de opdracht in december 2023 al terug, nadat de onpartijdigheid van het bureau in twijfel werd getrokken omdat het bureau is opgericht door toenmalig FGGA-decaan Erwin Muller, die zelf aanwezig was tijdens de demonstratie en daar demonstranten vermanend had toegesproken.

Naar eigen zeggen gaf cot de opdracht terug omdat niet genoeg mensen mee wilden of konden werken aan het onderzoek. De universiteitsraad zou het rapport afgelopen maandag bespreken, maar besloot het onderwerp door te schuiven naar een volgende vergadering omdat de schriftelijke vragen die verschillende raadsleden hadden gesteld nog niet waren beantwoord door het college van bestuur.

Wel uitten sommige raadsleden al kritiek. 'Het heeft meer pagina's opsomming van de gebeurtenissen dan daadwerkelijke analyse', merkt studenteraadslid Sami Kathkhoua (OSP-SC) op. 'Dat procedures gevolgd moeten worden en dat je moet nadenken voordat je communiceert had ik ook in vijf minuten kunnen bedenken', zei Joost Augusteijn (LAG). 'Een student had dit kunnen schrijven en een begeleider had het lachend teruggestuurd' voegt Femke Spaargaren (PMBS) toe.

Tijdens de bezetting van een lokaal in het Lipsius zet een van de studenten van actiegroep End Fossil koffie.

Commissie gaat fossiele banden evalueren

De universiteit krijgt een commissie die samenwerkingsprojecten met de fossiele industrie gaat beoordelen. Ook partners die niet voldoen aan de klimaatdoelen van Parijs kunnen alsnog een voorstel indienen.

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO TACO VAN DER EB

Het college van bestuur stelde afgelopen maart na acties van End Fossil en onder druk van een deel van de academische gemeenschap een verklaring op over samenwerking met de fossiele industrie. Daarin staat dat Leiden 'geen nieuwe onderzoeksprojecten aangaat met bedrijven uit de fossiele industrie die zich niet intensief en aantoonbaar inzetten voor het behalen van de doelen van Parijs'. En: 'Er wordt alleen een uitzondering gemaakt als een project aantoonbaar bijdraagt aan de energietransitie. Ook zal in dat geval getoetst worden of de samenwerking met het bedrijf noodzakelijk is.' Het college komt nu met de commissie 'samenwerking met de fossiele industrie' die bedrijven die met Leiden willen samenwer-

ken langs de Parijsmeetlat gaat leggen. Het gaat om een pilot van een jaar, mogelijk gaat de commissie op in de bredere ethische commissie die zich richt op samenwerkingsverbanden met bijvoorbeeld Israëlische bedrijven en universiteiten.

De fossiel-commissie bestaat onder andere uit negen hoogleraren die expertise hebben over verschillende aspecten van klimaatverandering en energietransitie. Jaarlijks stelt de commissie een lijst vast met bedrijven die voldoen aan het akkoord van Parijs. Tijdens de pilotfase wordt de lijst gebaseerd op de evaluaties van het Climate Action 100+ initiatief, een samenwerkingsverband van investeerders.

Niet voldoen aan de klimaatdoelen van Parijs betekent niet dat er per se een streep gaat door een project. Een initiatiefnemer kan namelijk een zogeheten reflectierapport indienen met meer informatie over het bedrijf en het belang van het project. De commissie doet vervolgens een voorgenomen uitspraak. Als die negatief is, is bezwaar mogelijk bij het betreffende faculteitsbestuur. Mocht het faculteitsbestuur het bezwaar steunen, gaat de decaan in overleg met de commissie. Vervolgens wordt een definitieve uitspraak gegeven.

'Uitzonderingen zijn mogelijk als een project aantoonbaar bijdraagt aan de energietransitie'

Geesteswetenschappen: 144 banen verdwijnen

De faculteit Geesteswetenschappen bezuinigt de komende vijf jaar 144 fte aan banen. Dat blijkt uit de universitaire begroting 2025-2029 die maandag in de universiteitsraad werd besproken. 'Dit is schrikbarend.'

DOOR VINCENT BONGERS

Mare onthulde onlangs dat de faculteit Geesteswetenschappen fors moet gaan bezuinigen. Oorzaken zijn onder meer dat studenten minder studiepunten halen, het aantal promoties afneemt en de loonkosten zijn gestegen. Volgens de meest recente prognose loopt het tekort na 2025 op tot 5,7 miljoen euro per jaar. De faculteit heeft plannen om fors te snijden. Het faculteitsbestuur wil de bachelors African Studies en Latin American Studies schrappen en Chinees, Japans, Koreaans en Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies laten opgaan in een nieuwe bachelor Aziëstudies. Frans, Duits en Italiaans moeten fuseren tot de bachelor Europese talen en culturen. Ook sommige masters worden geschrapt of samengevoegd. In totaal zou dit moeten leiden tot een reductie van driehonderd vakken en tientallen fte aan personeel. Uit de begroting blijkt nu dat het personeelsbestand van 2025 tot 2029 daalt van 820 fte naar 676 fte, een afname van ruim 17 procent. Het wetenschappelijk personeel (wp) daalt van 583 fte naar 464 in 2029. Het aantal fte ondersteunend en beheerspersoneel (obp) op de faculteit zakt van 237 naar 212 in deze periode.

Rechtbank: wangedrag en schendingen integriteit door Hofman zijn 'voldoende aannemelijk'

Volgens de rechtbank zijn het vermeende wangedrag en de schendingen van de wetenschappelijke integriteit door hoogleraar Caribische archeologie Corinne Hofman voldoende aannemelijk.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Dat blijkt uit de tussenbeschikking van de kantonrechter die vrijdag op rechtspraak.nl werd gepubliceerd. De universiteit heeft een ontslagprocedure tegen Hofman aangespannen, nadat uit een onderzoeksrapport bleek dat de hoogleraar zich tussen 1990 en 2023 - samen met haar partner Menno Hoogland - schuldig heeft gemaakt aan onder meer intimidatie, discriminatie, uitlachen en bespotten van medewerkers, promovendi en studenten. Ook zouden ze de wetenschappelijke integriteit hebben geschonden. Vorige week schreef Mare al dat de rechter meer informatie nodig heeft om tot een definitieve uitspraak te komen. Zo krijgt Hofman nog de kans 'het door haar gestelde tegenbewijs te leveren', waaronder 59 verklaringen die haar verhaal zouden ondersteunen, maar die de rechter nog niet in bezit had. De onderzoeksc commissie had die verklaringen wel, maar vond er slechts twee relevant. De rechter wil dat zelf beoordelen. Verder heeft de rechtbank de universiteit gevraagd om extra financiële achtergrondinformatie, bijvoorbeeld wat de hoogleraar aan pensioenopbouw zou missen als haar arbeidsovereenkomst voortijdig wordt beëindigd.

Hoewel er dus nog geen definitieve uitspraak over het ontslag is, staan er in de tussenbeschikking al wel een aantal opvallende conclusies. Zo is volgens de rechtbank voldoende aannemelijk dat Hofman de wetenschappelijke integriteit heeft geschonden en dat ze zich 'ongepast en ongewenst' heeft gedragen. De rechter noemt dat gedrag 'onaanvaardbaar' waar 'geen vergoelijking of goedkeuring voor mogelijk is', ook niet als die gedragingen lang geleden hebben plaatsgevonden. 'De verklaringen zijn afgelegd door een grote groep personen uit verschillende generaties' en zijn volgens de rechter 'consistent, gedetailleerd en veelomvattend'. Dat veel incidenten langere tijd geleden zijn gebeurd 'en pas naar aanleiding van de meldingen in 2022 bij de universiteit bekend zijn geworden, maakt de verklaringen op zichzelf niet minder geloofwaardig'. Volgens de rechter is immers 'algemeen bekend dat slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag zich niet altijd direct en soms pas op een veel later moment uitspreken'.

De rechter vindt dat de onderzoekscommissie uitgebreid onderzoek heeft gedaan, voldoende hoor en wederhoor heeft gepleegd en 'zorgvuldig' haar bevindingen in het onderzoeksrapport heeft weergegeven. Het verweer van Hofman dat de commissie partijdig en niet onafhankelijk is omdat de leden verbonden zijn aan de universiteit, verwerpt de rechter. 'De universiteit heeft toegelicht dat zij bewust heeft gekozen voor een intern onderzoek. Dat er rond de leden problemen met betrekking tot de onafhankelijkheid of onpartijdigheid zijn, is niet gebleken.' Zo stelt de rechter dat de commissieleden 'niet werk-

zaam of werkzaam zijn geweest' binnen de faculteit Archeologie en dat 'de werkwijze van het onderzoek door de onderzoekscommissie zelfstandig is bepaald'. Volgens de rechter is niet gebleken dat de commissie 'geen ruime beoordelingsvrijheid toekwam bij het uitvoeren van het onderzoek of haar bevindingen'.

De rechter heeft echter ook kritiek op de universiteit. Die heeft nagelaten 'het gedrag te monitoren van docenten en hoogleraren, die buiten het gezichtsveld van de universiteit veldwerk laten verrichten door kwetsbare jonge studenten en promovendi'. Bovendien is er 'geen enkele controle uitvoerend op gedrag dat ook in een verder gelegen verleden al niet getolereerd werd' en werd de faculteit Archeologie 'op geheel eigen wijze bestuurd'. Hofman kreeg 'steeds bevestigd dat zij goed presteerde en voor de universiteit buitengewoon belangrijk was'. De rechter vindt dat er 'veel eerder ingegrepen had moeten worden' en weegt dit mee in de verdere beoordeling.

Collegevoorzitter Annetje Ottow is tevreden met het voorlopige oordeel. 'De voor ons belangrijkste verwijten aan het adres van de hoogleraar, het grensoverschrijdende gedrag en de schending van wetenschappelijke integriteit, worden door de rechter inmiddels voldoende aannemelijk geacht. Ook de onderzoeksc commissie heeft haar werk zorgvuldig gedaan', zegt ze op de universiteitsite. Over de kritiek van de rechter zegt ze: 'Wij leren daarvan. We gaan de stukken aanleveren waar de rechter om heeft gevraagd, en wachten de beslissing met vrouwen af.'

Brutale gluurder

Al ruim veertig jaar denkt Afrika-correspondent Koert Lindijer: ik moet dit vertellen aan de buitenwereld. Woensdag geeft hij de Stephen Ellis-lezing. 'Ik ben nooit bij een psychiater geweest, omdat ik alle ellende van me af kon schrijven.'

DOOR ELSE VAN DER STEEG
FOTO ANP

De ergste reis heb ik gelukkig nooit hoeven maken', zegt Afrikacorrespondent Koert Lindijer (71). Hij heeft het niet over de vele rebellenlegers die hij in het continent bezocht of de Rwandese genocide waarvan hij uitgebreid verslag deed. Die 'ergste reis' die niet doorging, was een minder hachelijk avontuur. 'Ik zou de dood van Nelson Mandela in Zuid-Afrika moeten verslaan. Dat is zo'n evenement waarvan je weet hoe het begint en afloopt. Om met honderden, duizenden collega's hetzelfde te moeten schrijven, joeg mij heel veel angst aan. Goddank: toen hij doodging was ik heel diep in de bush, ik hoorde het pas vier dagen later.' Al ruim veertig jaar werkt hij vanuit standplaats Nairobi voor de NOS en NRC. Vorig jaar schreef hij het

boek *Een wolvenkrabber op de savanne*, over zijn correspondentenschap. Woensdag 4 december geeft hij de Stephen Ellis-lezing bij het Afrika-Studiecentrum.

Waarom bent u nu bezig?

'Ik vraag mij na het verslaan van vele Afrikaanse oorlogen soms af waarom die zich vooral laten registreren op basis van het aantal dodelijke slachtoffers, terwijl nabestaanden moeten doorleven met beelden van martelingen, verkrachtingen, noem maar op. De psychiatrische kant krijgt geen aandacht. 'Hoe kunnen die mensen doorleven met de beelden van een oorlog in hun hoofd? Ik was op reis in Burundi met een groep psychiaters. Een paar jaar geleden was er nog maar één psychiater in dat hele land, nu zijn het er vier. In Europa zeggen ze: trauma's verwerk je door te praten, maar de tranen van een man in Burundi stromen naar binnen. Je legt niet alles op tafel: de taal zit vol metaforen. Je moet veel van de cultuur begrijpen en veel doorzettingsvermogen hebben om een beetje een idee te krijgen wat er aan de hand is in die hoofden van die dertien miljoen mensen. 'Burundi is het armste land van Afrika, echt belabberd arm. Ook dat levert trauma's op. Het zou kunnen dat het ene trauma het andere verbergt. Oorlogstrauma's laten zich niet makkelijk zien, mensen ontkennen dat ze er zijn. Maar als je langer doorpraat zeggen ze: "Burundi is nog steeds ziek." Het woekert voort in de hoofden van de mensen.'

Waarom besloot u in de jaren tachtig om naar Afrika te emigreren?

'Zoals de Britse historicus en afrikanist Stephen Ellis zei (en naar wie de lezing is vernoemd): "History matters." Het Nederland in de jaren zeventig was een heel

ander land dan nu: *the sky was the limit*. Reizen hoorde bij het verrijken van je geest. Je had de behoefte om steeds verder weg te gaan en te begrijpen wat daar gebeurt. In mijn hoofd was Afrika het zuiverste continent, waar je nog niet de Coca-Colacultuur van Amerika zag. Ik begreep er in het begin alleen geen reet van.'

Wat verbaasde u toen u er ging wonen?

'Het *Ubuntu*: die filosofie van "we horen bij elkaar". Ik kwam als Nederlander uit een individualistische samenleving, maar dat is hier bij sommige volkeren heel anders. Dat gemeenschapsgevoel blijft me prikkelen: je staat er niet alleen voor. 'Met de introductie van de consumptieaansluiting en het moderne onderwijs waarbij het draait om de beste zijn, is dat ten zeerste aan het veranderen. Hier vindt nu een grotere sociale revolutie plaats dan er ooit in Nederland is geweest.'

Hoe was het correspondentenschap toen u net begon?

'Véél leuker dan nu. We hadden meer tijd, meer respect, en meer geld. Het had niet zo'n haast, soms duurde het een week voor je weer thuis was. Je kon langer over nadenken over wat je nu eigenlijk allemaal had gezien. Pas daarna gaf je het bandje met tekst mee aan de KLM-stewardess. Het was avontuurlijker. Nu is dat anders: er zijn meer treinverbindingen. Inmiddels is verslaggeverij voor een groot deel uit mijn metier verdwenen en maak ik meer analyses: de taak van de correspondent is nu meer analytisch van aard, waar het voorheen alleen draaide om melden en de lezer of luisteraar zelf laten uitzoeken wat dat betekent.'

In *Een wolvenkrabber op de savanne* beschrijft Lindijer de reizen die hij maakte naar verschillende rebel-

lenlegers. Zo wilde hij in 1994 naar het Tigrees Volksbevrijdingsfront. Om hem uit het oog van Soedanees geheime dienst te houden, sloten de rebellen hem eerst een week op in een ruimte zonder ramen, waar alleen zonlicht door de kieren sloop. Daarna volgde een reis van nog eens een week met een konvooi van vrachtwagens met voedselhelp, waar niemand Engels sprak en hij dus met niemand kon communiceren.

Was dat soms niet zenuwslapend?

'Het hoort erbij. Ik had me voorgenomen om in het hart van de provincie bij het rebellenleger te komen, dus dat beetje tegenslag doet er dan niet toe. Als je op avontuur gaat, moet je niet klagen dat er drie dagen geen bus gaat.'

In hetzelfde jaar reisde hij naar Rwanda, waar een genocide van Hutu-milities op de Tutsi's had plaatsgevonden. Hij omschrijft de schoonheid van de natuur in het land, in contrast met de lijken die overal liggen. 'We draaiden de autoraampjes dicht tegen de stank.'

Hoe ging u daarmee om?

'Daar geldt ook: als je in een kerk met honderden lijken bent, denk je niet: ik had hier niet bij willen zijn. Je moet zorgen dat er geen kogel in jouw hoofd komt. Ik heb het nooit ervaren als: had ik dit maar niet gedaan. Ik heb nooit spijt gehad dat ik er naartoe ben gegaan, omdat ik zo ontzaglijk veel geleerd heb. 'Ik ben nooit bij een psychiater geweest, omdat ik het van me af heb kunnen schrijven. Ik had een taak, een doel voor de reizen: ik moet dit vertellen aan de buitenwereld. Daardoor kon ik mijn rol als brutale gluurder verantwoorden en ook in mijn hoofd gezond blijven.'

'Als je in een kerk met honderden lijken bent, denk je niet: ik had hier niet bij willen zijn'

'Dat is wat mensen in Burundi zouden moeten doen: erover spreken. Ik heb dat gedaan door middel van schrijven en radioreportages maken.'

Hoe ziet u Afrika veranderen?

'Op de plekken waar nu democratische verkiezingen komen, bijvoorbeeld in Botswana, Mozambique en Angola, worden regimes weggestemd. De jongere generatie is de oudere garde totaal beu. We staan aan de vooravond van verandering. 'Waar mensen vijftig jaar geleden in Kenia op blote voeten liepen, dragen velen nu Nikes. Het land is er economisch ontzaglijk op vooruitgegaan, en de politieke eisen worden duidelijker. Een nieuwe generatie die oude regimes wegstemt, dat is mooi toch?'

Tegelijkertijd vinden er overal op het continent opstanden plaats.

'Absoluut, dat is een fundamentele verandering. In de jaren zeventig en tachtig waren er veel eenpartijstaten, in de jaren negentig brak dat open en kwam het meerpartijstelsel op. De nieuwe generatie van na de eeuwwisseling is opgegroeid in relatieve vrijheid en pikt het niet meer als presidenten gouden horloges en riemen hebben. Vroeger was er meer een *mindset* van: zo is het nu eenmaal. Net als in de koloniale tijd was het duidelijk wie de leider is. Nu groeit het besef dat corruptie niet normaal is. Mensen zeggen nu dat democratische leiders zich niet horen te misdragen, dat heb ik nog nooit zo sterk gehoord.'

Hoe heeft u uw eigen omgeving zien veranderen?

'Ik woonde op de savanne buiten Nairobi en ben veel van mijn katten en honden verloren omdat ze werden opgegeten door passerende jachtluipaarden en cheeta's. Als ik buiten stond te badmintonnen met mijn kinderen hoorde ik leeuwen brullen. Inmiddels is de stad om mij heen gegroeid. Nu word ik wakker van toeterende *matatu's* (taxibusjes), blèrende moskeeën, of van luide *happy clappy* kerken. 'Voor mijn rust gaf ik naar de ultieme stilte in Noord-Kenia, waar nog steeds geen weg loopt en dus geen auto langskomt. Ik verblijf daar bij een nomadenvolk, de Samburu. Ik heb er inmiddels ook zelf een huisje gebouwd.'

'Ik heb veertig jaar als correspondent op een snelreinen gereden die nooit stopt. Er komt ooit een moment dat je denkt: ik wil dit niet meer. Of het een stapje terug is, of een stapje vooruit, *I don't know*. Maar uiteindelijk zal ik me terugtrekken op de savanne van Noord-Kenia en de Afrikaanse zon zien opgaan die een minuut lang de hele wereld rood kleurt. 'Het is voor mij heel heerlijk geworden om een geit te slachten met oude heren en uren met jongeren te vergaderen over het leven. Een damspel spelen onder de acaciaboom. Praten over wat er in anderomans familie gebeurt. Over wat te doen als er 's nachts weer een geit door een leeuw is opgegeten. Als ik ooit zoveel vrije tijd heb, wordt dat een dagvullende bezigheid.'

Koert Lindijer, *Season of Rains, Africa in the World Today*, Stephen Ellis-lezing, Pieter de la Court (zaal 1A.20), 4 december, 16:00 uur

Minder mensen en minder spullen. En dan maar hopen dat er niets stukgaat

In een tijd van bezuinigingen en onzekere overheidsplannen proberen bestuurders faculteiten overeind te houden. Ook de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen (FWN) gaat posities bevriezen en minder promovendi aanstellen, zegt hoofd bedrijfsvoering Suzanne van der Pluijm.

DOOR MARK REID

Hoe zou u de financiële situatie van de faculteit omschrijven?

'Twee jaar geleden hadden we een begroting die niet sluitend was. Toen is er een vijfjarenplan gemaakt waarbij we de reserves tijdelijk konden inzetten om de klap op te vangen. Zonder de nieuwe regeringsplannen waren we in 2028 uit het dal geklommen. Door de huidige aangekondigde bezuinigingen zullen we niet uit dat dal komen en moeten we meer op de rem gaan staan.'

Wat houdt dat in?

'Als er iemand vertrekt, moeten instituten bijvoorbeeld kijken of die positie van strategische waarde is. Is het iemand die je makkelijk vanuit de markt kunt vinden? Is die persoon belangrijk voor onderwijs? Kunnen we de rol op een andere manier invullen? 'We moeten posities bevriezen. Daarnaast zien we een teruggang van zo'n 130 promovendi. Een promovendus aanstellen is een verplichting van vier jaar, en dat is een risico als er misschien een grote klap aankomt. Ook worden er uitgaven aan apparatuur uitgesteld. We vervangen dingen minder snel en hopen dat het niet stukgaat. Dat neemt niet weg dat elke vertrekkende persoon pijn doet, want zo rijkelijk zijn we niet bedield met mensen. Alles is al redelijk efficiënt ingedeeld.'

Wat zijn de gevolgen van de bezuinigingen voor het onderzoek en onderwijs?

'Het lijkt erop dat we voor het eerst aan de kwaliteitsknop moeten draaien. Het is zo'n beetje het laatste wat je wil veranderen, want iedereen wil zo goed mogelijk onderwijs geven en onderzoek doen. Iedereen wil er alles aan doen om de kwaliteit zo hoog mogelijk te houden, maar op een gegeven moment moet je ook kiezen voor het welzijn van je mensen. Dus het zou zomaar kunnen zijn dat je die kwaliteitsknop omlaag moet draaien. 'We kunnen bijvoorbeeld niet zomaar stoppen met practica geven, maar kijken hoe we daarmee kunnen doorgaan op een gezonde manier, waarbij we goed op de werkdruk letten. Het eerlijke antwoord is dat we nog niet weten hoe. Dat gesprek gaan we het komende jaar voeren.'

De kabinetsplannen zijn nog heel onduidelijk. Hoe zorg je dat je niet preventief al meer gaat bezuinigen dan later nodig blijkt?

'Dat is precies het probleem. Want voor hetzelfde geld ben jij heel stoer bezig geweest met bezuinigen, en komt het kabinet opeens met randvoorwaarden en blijkt dat je de verkeerde bezuinigingskeuzes hebt gemaakt. Ik denk niet dat er géén bezuinigingen komen, want die zijn al ingeboekt door het kabinet. De vraag alleen is wanneer we duidelijkheid krijgen. We hebben nu binnen on-

ze faculteit afgesproken om voorzichtig te doen. We gaan niet stilstaan, maar denken goed na over alle keuzes en investeringen.'

Is er overwogen om opleidingen af te stoten?

'Elk instituut heeft een logische opbouw met een bachelor- en masteropleiding en onderzoeksgroepen daaromheen. Elke verschuiving daarin heeft consequenties voor het onderwijs en onderzoek, maar ook hoe de baten binnenkomen. Dat maakt het lastig om een onderdeel weg te snijden, want daarmee los je niet het overkoepelende probleem op.'

Hoe kijkt u naar de rigoureuze bezuinigingsplannen bij Geesteswetenschappen?

'Ik vind het heel lastig om daar een onderdeel over te geven. Als mijn collega's bij Geesteswetenschappen pijn hebben dan is dat gedeelde pijn. Dat FWN zich nog niet in een dergelijke situatie bevindt, levert daarom nog geen opluchting op. We zijn uiteindelijk één universiteit.'

'Ik zet mijn vraagtekens bij hoe goed doordacht de kabinetsplannen zijn'

Bent u wezen demonstreren op het Malieveld?

'Ja. Namens het bestuur, maar ook op persoonlijke titel, dat kan ik niet scheiden. Voor alle grote maatschappelijke thema's, zoals klimaat, gezondheid, maar ook de rechtsstaat, heb je gewoon mensen nodig die dat kunnen bestuderen. Ik vind het heel belangrijk dat iedereen kan studeren. Als je onderwijs verschaalt, geef je de jeugd een onzekere toekomst. Iedereen moet een kans krijgen.'

'De maatregelen vanuit dit kabinet zijn niet goed, en de mate waarin er duidelijkheid wordt verschaft vind ik onbehoorlijk. Ik zet mijn vraagtekens bij hoe goed doordacht de plannen zijn. 'Internationalisering is een groot goed, en ik zie niet wat je oplost door te zeggen dat je geen internationale studenten meer binnenlaat. Ik begrijp ook niet dat je grote groepen studenten die om allerlei redenen niet binnen de gestelde periode afstuderen een boete gaat geven. Die zijn vaak studenten die niet per se een grote zak geld hebben of rijke ouders hebben op wie ze kunnen teren. Je legt ze de rekening neer bij de student. 'Ik denk dat we het in een kennisland als Nederland, maar ook in Europa, juist moeten hebben van alle vakgebieden aan de universiteit. Ik hoop dat we nog steeds dezelfde hoge kwaliteit onderwijs kunnen blijven geven, maar het moet ons wel geund worden vanuit de samenleving.'

Snuiven is minder arrig geworden

Rukt drugsgebruik op onder Leidse studenten? In een drieluik onderzoekt Mare de gebruikers, dealers en gevolgen voor de stad. In het slot: toezicht, handhaving en effecten op de samenleving. 'Het lijkt steeds normaler te worden.'

DOOR POL KOOPMAN
ILLUSTRATIES ROB WORST

Wie door een studentenstad als Leiden loopt hoeft niet lang te zoeken naar een kroeg waar flink wordt gedronken. Maar hoe zit het met andere middelen? 'Op drukke dagen merken we wel dat er drugs worden gebruikt', vertelt barman Joost van café The Duke of Oz aan de Oude Singel. 'Voornamelijk cocaïne. Ik kijk er niet echt van op. Je ziet het ook veel op studentenverenigingen. Ik heb het idee dat daar dagelijks wordt gebruikt.' Joost herkent het gedrag onmiddellijk. 'Je merkt dat iemand niet meer doorheeft hoeveel bier die heeft gedronken. Iemand gaat dus nog meer drinken en herkent dan de signalen van een ander een stuk slechter, bijvoorbeeld als iemand "nee" zegt. Ons beleid is dan keihard. Wie bij ons met drugs wordt betrapt, komt er nooit meer in.' Barman Jeneau van Wonderen van café De Kroeg aan het Kort Rapenburg ziet het ook om zich heen. 'De laatste tijd is het wel minder geworden, maar net na corona was het veel normaler voor studenten om drugs te gebruiken. Bij ons zagen de glazenhalers bijvoorbeeld dat er veel gesnoven werd op de wc's en dat ook mensen die zelf niet gebruikten er geen enkel probleem mee hadden dat anderen dat om hen heen wel deden. Toen hebben we bijna dagelijks mensen buiten moeten zetten. Naar mijn idee is het minder arrig geworden om drugs te gebruiken tijdens het uitgaan.'

Verwoestend effect

Drugsgebruik heeft niet alleen gevolgen voor wie ze (ver)koopt, rondbrengt of gebruikt, maar ook voor de rest van de samenleving. Elke regio van Nederland heeft er op zijn eigen manier mee te maken: in de buitengebieden groeit het aantal drugslabs explosief, wat weer zorgt voor extra lozingen van afval. In grote steden leidt het, naast de directe overlast van gebruikers, ook tot indirecte ontwrichtende gevolgen: van liquidaties tot aanslagen en ontploffingen. Hoe zit dat in Leiden? 'Als het om afnemers gaat, zien we dat vooral jongeren drugs kopen', zegt Jur Westra, teamchef Politie Leiden Zuid en portefeuillehouder ondermijning van district Leiden Bollenstreek. 'En in Leiden wonen veel studenten. Verder hebben we hier weliswaar niet echt afvaldumpingen, maar zo ver hoeft je niet af te reizen voor het verwoestende effect van die onderwereld. Het openbaart zich in allerlei effecten op de samenleving, kijk bijvoorbeeld naar die enorme explosie in Rotterdam onlangs. Geweld, georganiseerde criminaliteit, afrekeningen, opkoming, al die vormen van criminaliteit hebben met drugs te maken.' 'Leiden beweegt mee in een grotere maatschappelijke verandering', vult Stefan Janssen aan, wijkagent Leiden-Centrum. 'Drugs lijken op een of andere manier normaler te worden. Mensen maken er geen geheim meer van. Op huisfeesten bijvoorbeeld: als we vroeger langskwamen probeerden mensen te verbergen dat ze iets gebruikt hadden. Die gêne lijkt te zijn verdwenen. Voorheen schoven ze iemand naar voren die alleen had gedronken. Nu denken ze: ja, ik heb gebruikt, maar ik kan nog steeds met de politie praten.' Westra: 'Mensen worden vrijpostiger over het onderwerp. Ze gaan bijvoorbeeld de discussie sneller met ons aan, terwijl wij uiteindelijk alleen handhaven wat er in de wet staat.'

Geen war on drugs

Janssen: 'Naast degenen die er afhankelijk van zijn, de bedelaars en kruimeldieven, veroorzaken ook incidentele gebruikers problemen. Die denken bijvoorbeeld nog goed te kunnen autorijden na gebruik, zoals van cannabis, maar veroorzaken dan toch een ongeluk.' Volgens de agenten ligt de oplossing niet zozeer in harder optreden, maar is er vooral een andere blik vanuit de samenleving nodig. Janssen: 'De moord op Peter R. de Vries vonden heel veel mensen heel erg, maar het zijn ook diezelfde mensen die af en toe dat pilletje of lijntje nemen. Ze hebben niet het besef op enigerlei wijze aan zo'n moord bij te dragen. Pas als dat gebeurt – als mensen zeggen: het is niet normaal, op deze manier dragen we bij aan misdaad – dán verandert het.' 'Wij blijven uiteraard doen wat we doen, alleen is dat niet de enige weg', zegt Westra. 'De oplossing zit niet in nóg meer handhaven of een war on drugs, maar juist in die bredere maatschappelijke kijk. Om een voorbeeld te geven: ik heb me verbaasd over hoe snel het lukte om het overgrote deel van de samenleving te laten stoppen met bellen achter het stuur of roken in de kroeg. Mensen zeiden op een gegeven moment gewoon tegen elkaar: dit doen we niet meer. Zoiets stel ik me hierbij ook voor. De politie draagt natuurlijk bij aan de oplossing, maar daarvoor hebben we wel bewustwording en partners nodig.'

Vastgelopen

Eén van die partners is de Gemeente Leiden die in haar drugsaanpak samenwerkt met Brijder Verslavingszorg. 'Gelet op de absolute getallen rondom drugsgebruik moeten we er iets mee', zegt gemeentelijk beleidsadviseur studentenzaken Jaap Valkenburg. 'Gelukkig denken onderwijsinstellingen en studentenorganisaties dat ook en vragen zij zich af: wat kunnen wij doen? Er zijn inmiddels goede studenteninitiatieven om het gesprek met elkaar aan te gaan.' Voorbeelden zijn volgens hem 'Door het geluid', een workshop over mentale gezondheid; 'Waar trek jij de lijn?', een bewustwordingscampagne over drugs; en de interactieve theatervoorstelling *Coke Show* van Stichting Lieve Mark en Time Out, die afgelopen dinsdag nog in Leiden was te zien. 'Het is goed als iedereen de route naar de preventieve hulp of de verslavingszorg kent', zegt Vera Koers, coördinator op de preventieafdeling van Brijder. 'Mensen hoeven echt niet alleen bij ons aan te kloppen als ze door het gebruik zijn vastgelopen, maar ook als ze vragen hebben of zich zorgen maken over zichzelf of iemand anders. Dat kan anoniem en kosteloos, de gemeente subsidieert dit namelijk.' Valkenburg: 'Wij gaan natuurlijk niet over wat een individu doet, maar willen wel alle mogelijke handvatten bieden om het gesprek te starten en juiste informatie te verschaffen. We werken ook samen met studentenverenigingen en helpen ze met vragen als: wat doe je met iemand van wie je vermoedt dat diegene gebruikt? Mag je dan een test doen?' >

'Net na de pandemie hebben we bijna dagelijks mensen buiten moeten zetten'

Afschrikmiddel

Op de studentenverenigingen zijn de regels duidelijk: drugs worden niet getolereerd. Dat is onlangs opnieuw vastgelegd in een landelijk ondertekende gedragscode. Ook werken veel studentenverenigingen met drugstesten als men vermoedt dat iemand gebruikt heeft.

'Vooral tijdens de pandemie kwamen er steeds meer geluiden van toenemend drugsgebruik onder studenten en ook op studentenverenigingen', vertelt Britt Kanbier, voormalig voorzitter van SSR-Leiden. 'Om ons drugsbeleid duidelijker uit te dragen is tijdens een algemene ledenvergadering een voorstel aangenomen om drugstesten in te voeren, ondersteund door een strikt protocol. De strenge consequenties en de mogelijkheid hiervan zijn een sterk afschrikmiddel.'

Toch werkt dit beleid nog niet overal even soepel, zo vertelt Jason (20, commerciële economie, niet zijn echte naam), die al twee keer aan een drugstest is onderworpen.

'De eerste keer was tijdens de Open Week op SSR. Mijn ogen worden snel groot als ik gedronken heb. Er werd om me heen al een beetje gefluisterd en toen werd ik door een bestuurslid en Nachtwachter gevraagd een test te doen. Die mocht ik in principe weigeren, maar dan zou ik moeten vertrekken. Natuurlijk werkte ik mee, want ik had helemaal niks gebruikt. De test was dan ook negatief en er werden netjes excuses gemaakt.'

De tweede keer liep het echter minder goed af. 'Tijdens een feest op Quintus stond ik te dansen en werd ik door een bestuurslid aangesproken. Ik reageerde laconiek en zei graag een test te willen doen: ik had wederom niks gebruikt. Dat had hij volgens mij niet verwacht. Hij verdween en kwam even later terug met de mededeling dat ze toch geen test wilden doen maar me direct het pand uit zouden zetten op verdenking van drugsgebruik. Ik herhaalde nog eens graag een test te willen doen, maar ze wilden er niets van weten. Vervolgens ben ik door twee mensen naar buiten geëscorteerd. Dat vond ik heel onredelijk.'

'Als die persoon geen drugs heeft gebruikt en toch uit het pand verwijderd is, is dat vervelend', reageert toenmalig Quintus-voorzitter Jornt Kroes. 'Desalniettemin hebben we als vereniging de verantwoordelijk om drugsgebruik op onze sociëteit te voorkomen en komen de kadercommissies enkel in actie wanneer hier gegronde redenen voor zijn.'

Game changer

Martijn Janse is voorzitter van studentenorganisatie Stichting Lieve Mark, een van de initiatiefnemers van *Coke Show*. Hij signaleerde de toename in het drugsgebruik onder studenten al vroeg. Hij is te spreken over de toegenomen urgentie voor het onderwerp bij gemeenten en onderwijsinstellingen. 'Over de hele linie van het studentenleven zie je meer aandacht en veranderend beleid. Op studentenverenigingen is er een groter bewustzijn om er iets aan te doen. Tijdens de pandemie konden ze zich eindelijk heroriënteren op onder meer mentale problematiek en middelengebruik. Daar zijn goede veranderingen uit voortgekomen zoals welzijnsweken en het niet langer schenken van sterke drank.'

De omslag in het denken over drugs is 'een *game changer*', zegt Jansen. 'Of het genoeg is om ons te wapenen tegen criminaliteit en verslaving weet ik niet, maar niks doen is ook geen optie. Als we tijdens onze *Coke Show* vragen wie de kar in de drugsaanpak zou moeten trekken, geeft 97 procent van de studenten aan dat ze dit *zelf* moeten doen. Maar daar kan je elkaar natuurlijk bij helpen: denk aan elkaar informeren over *dry January*, of een huisoudste die zegt: "Moet je niet een week even niet drinken of drugs gebruiken?"' Ik vind het geruststellend dat de verantwoordelijkheid wordt gevoeld. Doet de overheid het niet, dan doen de mensen het zelf. Ik heb goede hoop.'

Heb je vragen over drugsgebruik of maak jij je zorgen over jezelf of iemand anders? Bel de drugsinfolijn op 0900-1995 of ga naar www.drugsinfo.nl

Studenten en drugs

Is Nederland een narcostaat geworden, zoals sommige stemmen beweren? De afgelopen jaren lijken drugs een steeds prominenter rol te zijn gaan spelen in de maatschappij, zowel in de onder- als bovenwereld – met moorden op familieleden van kroongetuigen, advocaten en misdaadjournalisten.

In 2022 trokken verschillende studentenverenigingen aan de bel. Experimenteren is studenten altijd al eigen geweest, zeiden ze, maar er werden nu wel héél veel drugs gebruikt. Speelt dit ook in Leiden? Is er sprake van een norma-

lisering? Wat zijn de gevolgen voor de Leidse samenleving? De afgelopen weken onderzocht *Mare* deze vragen.

Lees de vorige afleveringen 'Drugsgebruik onder Leidse studenten: "Ik pak nog even een nakkie miauw"' en 'Is de dealer echt "een chille gast"? Wat er schuilgaat achter de gratis grammetjes' terug op www.mareonline.nl

Deze productie is tot stand gekomen met steun van het Leids Mediafonds

'Bij Quintus ben ik onterecht buiten gegooid, ik mocht niet eens een drugstest doen'

'Jij bent de activist, niet ik'

In zijn pamflet *Kolonialisme!* valt historicus Martin Bossenbroek zowel radicaal rechts als activistisch links aan: beide partijen schaden de democratie door de koloniale geschiedenis naar hun hand te zetten. Op verzoek van *Mare* ging hij in debat met een van de Leidse historici die hij bekritiseert: slavernij-expert Karwan Fatah-Black. 'Hè? Hoe dan?'

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO'S TACO VAN DER EB

Ik heb *Kolonialisme!* geschreven omdat ik mij zorgen maak over hoe wij omgaan met het koloniale verleden en de slavernij', vertelt historicus Martin Bossenbroek (71). De voormalig docent aan de Universiteit Leiden en tweevoudig winnaar van de Libris Geschiedenis Prijs schreef een pamflet waarin hij waarschuwt dat zowel rechtse populistische als linkse activisten de geschiedenis proberen te kapen.

'Je hebt enerzijds Wilders met zijn belachelijke vereenzelving met nationale helden als Michiel de Ruyter, en daartegenover postkoloniale activisten die op dezelfde helden inzoomen, maar dan om ze te besmeuren', legt hij uit. 'Er zijn angstaanjagende voorbeelden van deze polarisatie. Trump is natuurlijk een horrorscenario. Maar bepaalde tendensen zie je in Nederland ook al. De verbinding valt weg, dat holt de democratie uit.' Daar komt bij dat autocratische leiders als Xi Jinping en Poetin maar al te graag benadrukken dat het Westerse kolonialisme louter uit duistere bladzijden bestaat. Volgens Bossenbroek staart de huidige generatie historici zich blind op Nederlandse misdaden en is dat koren op de molen voor dictators.

In *nrc* voegde hij daar onlangs aan toe dat aan de universiteiten van Utrecht en Leiden 'morele criteria worden verheven boven de professionele analytische waarneming' en er 'met oogkleppen op naar de geschiedenis wordt gekeken'. Hij vindt het 'jammer en kwalijk' dat de negatieve kijk op de koloniale geschiedenis dominant is geworden. Dat schreeuwt natuurlijk om een debat. Wat klopt er van Bossenbroeks beweringen? En wat vindt een van de bekritiseerde historici van de aantijgingen? *Mare* organiseerde een discussie tussen de auteur en Karwan Fatah-Black (43), universitair docent en expert op het gebied van het Atlantische slavernijverleden en koloniale geschiedenis. >

‘Volgens Poetin en Xi is het Westen de oorzaak van alle kwaad. Historici dragen bij aan dat beeld’

> Hij schreef onder meer *Slavernij en Beschaving: Geschiedenis van een paradox* en is co-auteur van *Ooggetuigen van de Nederlandse slavernij*.

In een kamer in het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde zet Bossenbroek een tas vol boeken op tafel. Tijdens het debat grijpt hij meermaals naar de werken om een punt te benadrukken. Fatah-Black slaakt soms een aantal diepe zuchten of moppert: ‘Dit gaat nergens over.’

Ronde 1. Polariserend

Fatah-Black: ‘Er is in Nederland geen sprake van enorme polarisatie over het koloniale verleden. De meningen zijn opgeschoven naar het midden. De vvd en het cda hebben hun oude houding – niet praten over extreem geweld in Indië en het Nederlandse slavernijverleden – losgelaten.’ Bossenbroek: ‘Maar nu hebben we met Wilders te maken. Hij wil de excuses voor de slavernij terugdraaien.’ Fatah-Black: ‘Ik zie wat Wilders doet, maar de tegenpool van activistische “boetedoeners” die je in het boek benoemt, zie ik in de wetenschap niet terug. Ik vind het kwalijk dat je activisten en historici in één adem noemt. Ik word erg ongemakkelijk van dergelijke populistische opmerkingen.’

Bossenbroek: ‘Ik zie bij een aantal historici moralisering en juridisering van het verleden. Het is historisch onderzoek dat is gedempeld in verontwaardiging over hedendaagse misstanden.’

Fatah-Black: ‘Er is geen enkele publicatie van een collega waarin dat gebeurt.’

Bossenbroek: ‘In *Kolonialisme!* staat een aantal slavernijstudies geciteerd, waaronder het boek *Staat & Slavernij*. Daarin is het axioma wel degelijk: het hele kolonialisme was verdorven, het hele Westers koloniale project is eigenlijk één grote tragische episode geweest. Ik schrijf dat het absoluut – als je het afmeet naar de huidige normen – afkeurenswaardig was. Maar de hele wereldgeschiedenis is één lange aaneenschakeling van gewelddadige en massale gebieds- en vrijheidsberovingen. Het Westen maakt daar deel van uit. Ik heb geen behoefte om die duistere kant te verbloemen, maar het is óók niet verantwoord om alleen die duistere kant te belichten.’

Fatah-Black: ‘Je zegt op een bijna dominee-achtige manier: “Hier heb je het licht en daar het duister.” Dat is geen goede manier om met geschiedenis om te gaan. Historici beschrijven hoe iets tot stand komt en misschien hoe dat doorwerkt in de samenleving van nu. De onderzoekers van *Staat & Slavernij* hebben geen moralistische oogkleppen op en richten zich ook niet alleen maar op Nederland. Ik ben zelf bezig met de internationale vergelijking voor het Oranje Nassau-onderzoek (een onafhankelijke studie naar de rol van de Oranjes in de koloniale geschiedenis, red.). We zitten bij geschiedenis enorm de kosmopoliet uit te hangen.’

Bossenbroek: ‘Maar wel selectief.’ Hij klopt op het boek *Slavernij en beschaving* (2021) van Fatah-Black. ‘Ik kijk in *Kolonialisme!* in ieder geval breder dan jij in dit boek.’

Fatah-Black: ‘Ho, pas op hè! Dit gaat over Nederland, maar ook over...’

Bossenbroek: ‘...de slavernij in de antieke wereld en heel kort over de islamitische slavernij. Je pretendeert breed te kijken, maar het is nog steeds heel selectief.’

Fatah-Black, na een korte stilte. ‘Ik vind jouw gevierde boek

De Zanzibardriehoek het soort van geschiedenis dat we niet zouden moeten schrijven. Dat vertelt wéér alleen het verhaal van de grote Westerse mannen.’

Bossenbroek: ‘Maar wel vanuit een nieuwe invalshoek. Je hebt het clichébeeld van enerzijds abolitionisme, en anderzijds het moderne imperialisme. En ik analyseer juist de heel intrigerende correlatie tussen die twee zaken. Jij wil een heel nieuw verhaal vertellen, terwijl ik aan een bestaand verhaal een nieuw element toevoeg.’

Fatah-Black: ‘Ik kon dat nieuwe element niet vinden.’

Bossenbroek: ‘De 15.000 andere lezers gelukkig wel.’

Ronde 2. Wel of geen herstelbetalingen?

Bossenbroek: ‘Nederland heeft excuses gemaakt voor zowel het koloniale geweld in Indonesië als het slavernijverleden. Dat is een reuzestap als het gaat om verantwoordelijkheid nemen voor daden uit het verleden en recht doen aan de slachtoffers.’

Fatah-Black: ‘Is het een probleem dat Nederland internationaal vooraan staat?’

Bossenbroek: ‘Dat is prachtig. Maar het beleid heeft voor een tegenreactie gezorgd. Je moet de samenleving weer zien te helen. Ik heb bewondering voor het Zuid-Afrikaanse model. Daar hebben ze het Voortrekkermonument, het symbool van de misdadige Apartheid, laten staan. Het ANC had het ook kunnen opblazen. Ernaast is het Freedom Park aangelegd waar de slachtoffers van Apartheid worden herdacht. Zo’n verstandige aanpak is hier ook toepasbaar. Ik pleit er bijvoorbeeld voor om het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen in Hoorn niet omver te trekken, maar daarnaast een beeld van de Molukse verzetsstrijder Pattimura te plaatsen. Maar ik vind herstelbetalingen geen goed idee. De Indonesische regering wenst niet meer als slachtoffer te worden gezien. Ze hebben de Nederlanders eruit gekickt en hoeven daaraan niet meer te worden herinnerd.’

Fatah-Black: ‘In Nederland wordt de discussie over het proces van heling altijd graag gereduceerd tot: “Moet er geld komen?” Het gaat echter niet alleen over leed, het moet ook

‘Je zegt als een dominee: “Hier heb je het licht en daar het duister.” Zo ga je niet om met geschiedenis’

gaan over wat voor samenleving door slavernij kolonialisme is gecreëerd en welke culturele sporen dat heeft nagelaten. Maar ik vind het niet raar dat herstelbetalingen een deel van de uitkomst kunnen zijn in een proces van heling.’

Ronde 3. Wie is de activist?

Bossenbroek: ‘De manier waarop in China en Rusland de geschiedenis totaal wordt vertekend, is buitengewoon schokkend. In hun verhaal is het Westen de oorzaak van alle kwaad in de wereld.’

Fatah-Black: ‘Dragen Nederlandse historici daaraan bij?’

Bossenbroek: ‘Ja, onbedoeld en onbewust.’

Fatah-Black: ‘Ik denk dat ons onderzoek juist aan landen, bijvoorbeeld in Afrika, laat zien: oh, deze nieuwe imperialisten komen naar ons toe met een lening zodat we een haven kunnen bouwen, maar vervolgens raken we die haven kwijt aan deze autocraten, dat lijkt wel erg op hoe het in het kolonialisme ging.’

Bossenbroek: ‘Maar het tegenovergestelde gebeurt, want landen willen niet meer bij het Westen horen.’

Fatah-Black: ‘Maar moet de geschiedschrijver dan het debat stopzetten?’

Bossenbroek: ‘De geschiedschrijver niet. Maar de activist, degene die wat doet met de uitkomst van historisch onderzoek, moet zich bewust zijn van zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Je ontkent het onderscheid dat ik maak tussen onderzoek en activistische politiek.’

Fatah-Black: ‘In *NRC* maak jij dat onderscheid niet.’

Bossenbroek: ‘Jazeker wel. Ik zei: “Er mogen diverse verhalen zijn over de geschiedenis en die kunnen neerslaan in boeken, musea of monumenten. Maar eis niet het alleenrecht op het verleden op en leg dat niet dwingend op aan de rest van de samenleving.” Ik ben bang dat jij je ogen sluit voor die autocratische dreiging.’

Fatah-Black: ‘Ik heb geen activistische missie, jij wel.’

Bossenbroek: ‘Een democratische missie.’

Fatah-Black: ‘Om Poetin en Xi en de aanhangers van de pvv te bekeren?’

Bossenbroek: ‘Wat wil jij dan?’

Fatah-Black: ‘Ik probeer zaken te begrijpen. Jij zegt telkens: die en die moeten anders denken. Ik wil gewoon onderzoek doen, ook naar pijnlijke vraagstukken.’

Bossenbroek: ‘Ik heb een bredere missie die gericht is om de democratie te versterken tegen de autocratie.’

Fatah-Black: ‘Dat doe je niet door wetenschappers in de hoek te zetten. Wat jij doet is juist de essentie van activisme. Een pamflet is toch ook een activistisch middel? Noem je jezelf een activistisch historicus?’

Bossenbroek: ‘Nee.’

Fatah-Black: ‘Maar andere historici krijgen dat label wel.’

Bossenbroek: ‘Je mag me een activistische democraat noemen. Er zijn collega’s die het verleden willen repareren. Dat kan niet. Ze zijn bezig om de geschiedenis alsnog naar hedendaagse normen bij te stellen.’

Fatah-Black: ‘Hè, hoe dan? Volgens mij zijn de historici alleen maar bezig met het schrijven van verhalen of perspectieven die nog niet bekend waren. Ik ben eerder bang voor gemak waarin er wordt meegegaan in een narratief dat lijkt op een Amerikaanse politieke campagne: universiteiten zijn woke en moeten allemaal *gedisrupt* worden. Als we daarin meegaan, dan zijn we juist bezig met het uithollen van de democratie. En je interventies in het publieke debat voelen voor mij als participeren in dat verhaal.’

Bossenbroek: ‘Dat is een volkomen misplaatste aantijging. Zoals ik zowel in *Kolonialisme!* als in alle interviews heb verklaard is Trump natuurlijk het grootste gevaar. Ik begrijp niet dat jij je meer druk maakt over Nederlandse historici dan over wat er in Amerika gebeurt.’

Fatah-Black, zuchtend: ‘Dat is gewoon niet waar. Dit is precies het probleem, dat we inhoudelijke discussies plaatslaan door te wijzen naar het buitenland.’

Bossenbroek: ‘Ik ben er bang voor dat we hier Amerikaanse toestanden krijgen. Jij lacht daarom.’

Fatah-Black: ‘Helemaal niet. Alles afmeten aan welke kant van het politieke spectrum een wetenschapper zit, is juist een gevaar. Je moet kunnen onderzoeken zonder moralis-

tisch juk op je schouders. En jij vraagt steeds: ben je voor de democratie?’

Bossenbroek: ‘Vind je dat een onheuse vraag?’

Fatah-Black: ‘Absoluut. Als ik tegen mijn studenten zou zeggen: jullie onderzoeken een ingewikkelde kwestie, maar ben je wel voor de democratie? Dan is dat problematisch. Historici lossen geen problemen op, maar proberen ze te begrijpen.’

Bossenbroek pakt het boek *The World of Sugar* van Ulbe Bosma van de stapel op tafel. ‘Dit is een goed voorbeeld van een boek dat het Nederlandse verhaal over suikerproductie en -handel incorporeert in de wereldgeschiedenis. Ik ga niet vragen of je het mooi vindt.’

Fatah-Black: ‘Ik ben het met je eens hoor.’

Bossenbroek: ‘Op dit soort punten vinden we elkaar.’

Fatah-Black: ‘Ik denk echt niet dat we zover uit elkaar liggen.’

Mis niets en download nu de Mare-app

Blijf op de hoogte van het laatste universiteitsnieuws, lees onze interviews met wetenschappers en weet wat er speelt in het Leidse studentenleven!

‘Pas als je op kamers gaat, begin je met het verwerken van trauma’s uit je jeugd’

Na de MDMA kwam de angst

Eerst vermoedde theatermaker Hanneke van der Paardt dat ze last had van een dinsdagdip, maar het bleek een acute angststoornis te zijn. Ze schreef er de theatervoorstelling *BANG* over. ‘Ik dacht: nu ga ik. Dit is het moment dat ik gek word.’

DOOR ELSE VAN DER STEEG
FOTO JOACHIM DETTE

‘Ik studeerde aan de toneelschool in Arnhem en was net een half jaar op kamers. Toen ging ik naar een feestje met mensen die ik niet goed kende. Ik nam daar MDMA. Ik had wel vaker drugs gebruikt, dat ging altijd goed. Ik voelde me na deze keer wel vreemd, maar het ging wel. De dag erna ging het ook nog wel. Maar twee dagen later ging het helemaal fout. ‘Ik werd heel bang wakker: de vorm van m’n gedachten was anders. Ik bleef in dezelfde cirkels denken. Ik heb een gezinslid met psychoses, dus dacht: nu ga ik ook. Dit is het moment dat ik gek word. Ik had allemaal triggers, voor ogen en spiegels, was supergespannen, mijn lichaam was helemaal *fucked*. Het was een staat van zijn die ik nog niet eerder had ervaren. ‘Vroeger had ik een vriendje dat altijd zei: “Kijk, een gezicht”, bijvoorbeeld in een steen of een boom. Toen was dat leuk, maar als ik nu een gezicht zag in een bloemsteel of in een wolk werd ik er heel bang van. Je kan er bijna niet bij dat je daar zo bang van kunt zijn. Is dát het enge ding? Really? ‘Dat maakt een angststoornis zo vervreemdend en raar. Ik was niet bang voor spinnen, maar voor heel basale dingen. Ik kon bijvoorbeeld mensen slecht aankijken. ‘Als je op kamers gaat, neem je afstand van je leven zoals dat tot dan toe was. Mensen gaan

op dat moment vaker trauma’s verwerken uit hun jeugd. Ik had het trauma van met iemand samenwonen die psychisch ziek is, dat was van mijn zestiende tot mijn negentiende. Maar door die MDMA kwam het verwerken allemaal in één keer. ‘Ik was bij mijn moeder toen het gebeurde. Ik heb het meteen verteld, mijn ouders zijn heel open over drugs. Eerst dacht ik: misschien is het wel een dinsdagdip en trekt het na een paar dagen weg, dat hoor je wel vaker. Toen dat niet gebeurde, heb ik de drugshulplijn gebeld: wat kan ik doen? ‘Maar je kan niet zoveel doen. Ik kon wel slapen, maar elke ochtend kwam de angst terug. In mijn borstkas, kaken, schouders, mijn hele lichaam. Ik ging best snel in therapie, ook dat is heel normaal in mijn gezin. Maar ik zat ook gewoon op de toneelschool, dus ik maakte vaak dagen van negen tot zes. Dan ging ik om acht uur tot half negen naar de therapeut en dan door naar school. Ik heb in de afgelopen zes tot negen jaar twaalf therapeuten gehad, en ook haptonomen en shiatsu-masseurs. ‘Op mijn vijftiende wintigste besloot ik om een voorstelling van te maken. Ik ben superreflexief en altijd aan het schrijven. Tijdens mijn angststoornis heb ik ook heel veel geschreven. Na een tijdje wist ik: hier wil ik iets mee doen. Ik heb veel boeken gelezen, een hele hoop kennis opgedaan, en uit mijn eigen le-

ven heb ik een hoop rare anekdotes en grappige verhalen. ‘Ik heb al dat materiaal verzameld en ben gaan schrijven. Dat werd mijn theatervoorstelling *BANG*. Die ruimte waarin ik alles schreef hebben we nagebouwd en staat nu op het toneel. ‘Ik functioneerde altijd goed voor de buitenwereld: het ging goed op school, ik had werk, relaties, alles. Maar ik voelde me altijd gestrest en angstig en daaronder ook wel eenzaam en verdrietig. Dat is nu niet weg, maar ik heb wel een ander soort basis om met mezelf om te gaan. ‘Als ik nu terugkijk op hoe ik was op mijn negentiende, denk ik dat ik heel veel heb weggehaald, weg proberen te denken en te twijgen. Zelfcompassie is heel belangrijk, onvoorwaardelijke steun aan jezelf: je doet het zo goed. Ook al heb je het echt heel moeilijk, je doet wat je kan. ‘Ik denk dat dat compassie ook voor de buitenwereld iets moois is om te geven. Je wilt elkaar beter maken, helpen. Maar ik wil het liefst gewoon naast iemand op de bank zitten. Niet praten, reflecteren of oplossen, maar gewoon weten dat je even stil mag zijn.’

Hanneke van der Paardt, *BANG*, Theater Ins Blau, woensdag 4 december, 20:30 u., €12,50-15

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4.500 te boven gaan

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 20 leerlingen. Groep 4 t/m 9. **Voortgezet onderwijs:** *Engels, 3 mbo. *Wiskunde, economie, 4 vwo. *Nederlands, brugklas mavo-havo. *Rekenen, vso Waterland. *Nederlands, 4 havo. *Rekenen, wiskunde pabo klas 1. **LEIDEN-ZUID**, *6 leerlingen basisonderwijs, van wie één met dyslexie. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. On-

derwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Aanstormende dichters zonder rijm dwang opgelet! Sla uw poezieslag elke 1e maandagavond van de maand in cafe festina lente, Amsterdam en win 75 euro. inl/aanm:poezieslagamsterdam@gmail.com FB: Poëzieslag Festina Lente. [Insta: poezieslag_amsterdam](https://www.instagram.com/poezieslag_amsterdam)

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet b.v., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, | +31 (0)23-5714745, info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter [@weekbladmare](https://twitter.com/weekbladmare)
Mastodon [@weekbladmare@mastodon.online](https://mastodon.online/@weekbladmare)
Bluesky [@weekbladmare](https://bsky.app/profile/weekbladmare)
Instagram [weekbladmare](https://www.instagram.com/weekbladmare)
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Opname circa 5.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marcie van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek

s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Else van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Dallyce Vetter (stagiair)

Medewerkers:
Emiel Beinema | Lente van den Berg
| Remco Breuker | Lisa Boshuizen
| Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen |
Mathijs de Jong | Pol Koopman | Henrik
Laban | Zahra Menguellati

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb |
Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Silas.nl

Drukkerij: Rodi Rotatiedruk,
Broek op Langedijk

Advertenties:
Bureau van Vliet b.v.
Wateringweg 129,
2031 EG Haarlem
Telefoon 023 - 571 47 45
E-mail:sales@bureauvanvliet.com
[bureauvanvliet.com/advertentie/](https://www.bureauvanvliet.com/advertentie/)
Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit
(voorzitter) | Frank Israel (vice-
voorzitter) | Alexander Pleijter
(secretaris) | Willem van der Does |
Annemarie Drahmann | Nour Eldin
Emara | Rosanne Hertzberger | Zoë
van Litsenburg | Marten Jesse Pot |
Hermelijn Smits

Wij zijn de zorgverzekeraar voor de Universiteit Leiden!

Jij én je gezinsleden profiteren van:

- Korting op je aanvullende verzekering
- Extra korting bij vrijwillig eigen risico
- Uniek: deel je tandartsvergoeding met je partner
- Speciaal voor jou als werknemer: ruime vergoedingen zonder extra kosten voor o.a. tandarts en fysiotherapie

Bekijk ons ruime aanbod verzekeringen en alle voordelen op zorgzekerheid.nl/universiteit leiden

Overstappen kan tot en met 31 december 2024.

Universiteit Leiden

Zorg en Zekerheid
Beter in jouw leven

‘Het imago van ambtenaar is aan vernieuwing toe’

DOOR EMIEL BEINEMA
FOTO MARC DE HAAN

Hoe ben je voor een bijbaan bij de gemeente terechtgekomen?

‘Ik ben hier ruim een jaar geleden begonnen als stagiair. In het project “Sporen van Drie Oktober” heb ik voor mijn studie onderzoek gedaan naar de geschiedenis van Leidens Ontzet. Het begon als een klein project, maar is redelijk geëxploodeerd en ik heb daarin ontzettend veel leuke dingen gedaan. Toen die stage klaar was, kon ik hier aan de slag bij het team Kennis & Internationalisering.’

Is werken bij de gemeente niet heel saai?

‘Ik denk dat dat beeld echt verkeerd is. Ik zie om mij heen zoveel mensen die met veel enthousiasme iedere dag bezig zijn

en ook keihard werken.

‘Veel medestudenten die wel ambtenaar willen worden, hoor ik zeggen: “Bij de gemeente wil ik echt niet werken, maar voor het ministerie lijkt me wel leuk.” Dat is een enorme fout, want als gemeente zijn we met zulke coole onderwerpen bezig en er zijn zoveel mogelijkheden om zelf ideeën aan te dragen en initiatief te nemen. Volgens mij wordt dat sterk onderschat en is het imago van de gemeenteambtenaar aan vernieuwing toe.’

Wat houdt jouw werk in?

‘Ik schrijf een handreiking, een soort handleiding met praktische stappen om bij het maken van beleid kennis uit

de stad te gebruiken. Stel: je bent bezig met gezondheidsbeleid. Als je samenwerkt met bijvoorbeeld onderzoekers van de universiteit, studenten van het mbo of stagiairs van de hogeschool, kun je al die kennis inzetten om complexe vraagstukken op te lossen. En we hebben nog veel meer dan alleen die grote instellingen, want het gaat bijvoorbeeld ook over ervaringen van mensen in de stad en allerlei organisaties in de stad die heel specifieke kennis hebben.’

Word je als student wel serieus genomen?

‘In het begin was alles spannend. Ik heb heel erg een *impostor syndrome* gehad en dacht: “Wat ben ik hier eigenlijk aan het vertellen en aan het doen?” Maar ik ben altijd heel warm ontvangen en mijn bijdragen werden vanaf het begin op de inhoud gewogen.

‘Het is absoluut niet zo dat er niet naar je geluisterd wordt omdat je nieuw en jong bent. Volgens mij geldt juist het tegendeel: er is juist veel interesse in wat je te zeggen hebt, omdat je met een frisse blik binnenkomt.’

Zijn er nog steeds dingen die je spannend vindt?

‘Een tijdje terug was ik met een collega mee naar een bijeenkomst, waar in het panel de *chief science officer* van de gemeente Amsterdam zat. Zij heeft een aantal publicaties geschreven die ik in mijn werk heb gebruikt, dus toen de borrel begon, wilde ik haar graag spreken. ‘Toen ze met de burgemeester van Delft stond te praten, dacht ik: ik wacht wel even. Maar toen ik later weer keek, was ze met de volgende burgemeester in gesprek. Toen ben ik er heel ordinaris naast gaan staan en heb ik haar uiteindelijk aangesproken. Dat vond ik doodeng. Ik dacht: ik ben nog zo jong, ik heb geen ervaring en ze vindt me vast stom. ‘Maar dat was natuurlijk niet het geval. Ze was juist enthousiast en wilde dolgraag in gesprek. Toen heb ik een werkbezoek geregeld met het team en dat was enorm inspirerend. Dan zit je op een gegeven moment in Amsterdam op het stadhuis met al je collega’s omdat jij ze mee hebt gesleurd en dan blijkt het ook nog superwaardevol te zijn.’

COLUMN | ZAHRA MENGUELLATI

Alles tegelijk willen doen en niks bereiken: dat is ADHD

November is verreweg de meest stressvolle maand op de academische kalender. Als de koplampen van een spookrijder suizen alle deadlines op je af. Agenda’s zijn net volle parkeerplaatsen, met rijen felgekleurde blokken.

Weet je wat nog erger is dan stress over wat je allemaal doet? Stress over wat je allemaal *niet* doet.

Het is acht uur ’s ochtends. De wekker verstoort mijn slaap. Dat is niet erg, daarvoor is de *snooze*-knop. De wekker gaat alwéér, en nog een keer.

Op datzelfde apparaatje naast mijn bed zitten nog veel meer interessante knopjes.

Eentje is bijvoorbeeld oranje-rozig, eentje felrood, het groene icoon met het cijfertje erboven trekt ook mijn aandacht.

Oh, wonderen van moderne technologie!

Alleen zo is er al een wereld aan ervaringen aan me voorbijgegaan zonder mijn bed uit te zijn gekomen. Maar *shit*, over een halfuur begint mijn echte dag. Eerst ontbijten, of tandenpoetsen? Ontbijt als een keizer, lunch als een prins en dineer als een bedelaar. Dat is wat ik onbewust naleef. ’s Ochtends uitgebreid de tijd nemen, en in de loop van de dag lijdt mijn tijd om te eten onder de stapel werk die ik opbouw. Mijn college is klaar, eindelijk tijd om te studeren. Veel mensen hebben een plek en een tijd van de dag die voor hen het beste werkt. Mijn talent is dat ik overal en altijd wel afleiding kan vinden. Hoe saai de werkplek, hoe interessanter die uitdaging wordt. In mijn eigen huis heeft de was altijd voorrang op mijn literatuuronderzoek. De stilte ruimte op de campus is overduidelijk de aangewezen plek om mijn administratie te doen. Zeeën aan uren om te studeren worden periodes van een kwartier, waarna mijn brein weer een andere onnodige taak verzint.

Dit is mijn ervaring met ADHD. Alle Dagen Heel Druk is voor mij meer een streven dan een feit – hoe erg ik de naam ook probeer waar te maken. Volgens mijn agenda is het wel druk, in mijn hoofd ook, maar de output (en input in mijn brein) valt tegen.

De weg heeft meer kuilen en de koplampen zijn nog feller.

Onder ons hyperactieven staat dit bekend als *ADHD paralysis*, maar ‘normaal bedrade’ mensen noemen het gewoon uitstelgedrag. Het alles tegelijk willen doen, en niks bereiken, dat is wat ADHD zo naar maakt. Geen gevoel voor prioriteit, geen tijdsbesef, snel afgeleid, niet verder kunnen komen dan het begin. Dat alles culmineert in het werk maar gewoon niet doen, en in plaats daarvan in een constante staat van willen-doen zijn.

Natuurlijk zijn er ook goede kanten. ADHD is letterlijk een *state of mind* en wordt een groot onderdeel van je persoonlijkheid. Mijn vrienden zijn intussen gewend aan de gemiddelde snelheid van vijf gespreksonderwerpen per drie minuten.

Impulsiviteit en het constante zoeken van balans in je leven, leiden ook tot momenten van genialiteit. Hyperfocus is werkelijk een superkracht. Op koffie en adrenaline een goede prestatie neerzetten komt wel erg dicht in de buurt van een orgasme.

Er bestaat een dunne lijn tussen symptomen of daadwerkelijk ADHD hebben.

Dit gaat ook de andere kant op. Wat intrinsiek bij ADHD hoort, is constant aan jezelf twijfelen. Iedereen heeft wel eens uitstelgedrag, waarom zou ik dan een “functiebeperking” hebben?

Zahra Menguellati is student International Studies

‘Op koffie en adrenaline presteren komt erg dicht in de buurt van een orgasme’

